

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Tárgy: Kétéves értékelő jelentés az EU fenntartható fejlődési stratégiájáról

(2007/C 256/15)

Az Európai Bizottság 2006. december 11-én kelt, Dimitris DIMITRIADISNAK írt levelében az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján felkérte az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságot egy vélemény kidolgozására a következő tárgyban: *Kétéves értékelő jelentés az EU fenntartható fejlődési stratégiájáról.*

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció (a Fenntartható Fejlődés Megfigyelőközpontja) véleményét 2007. június 8-án elfogadta. (Előadó: Lutz RIBBE.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. július 11-12-én tartott 437. plenáris ülésén (a július 11-i ülésnapon) 70 szavazattal 21 ellenében, 10 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Az EGSZB következtetései és ajánlásainak összefoglalása

1.1 Az EGSZB üdvözli, hogy a 2006. júniusi EU-csúcson elfogadott „új” fenntarthatósági stratégiával látványos lendületet kapott az erről folyó vita. Kiváltképp a kétéves értékelő jelentések benyújtásának kötelezővé tétele járul majd hozzá ahhoz, hogy a politikát és a társadalmat konkrétabban tájékoztassák arról, hogy milyen pozitív fejleményekkel lehet számolni, és hogy mely területeken vannak még megvalósítási gondok.

1.2 Az EGSZB a fenntarthatóságról írt korábbi véleményeiben lényegében mindig üdvözölte az Európai Bizottság, a Tanács, illetve az Európai Tanács által előterjesztett dokumentumokat, mindazonáltal bírálókat tartalmazó kérdéseket is feltett, és helyenként messzemenő javaslatokat is kidolgozott, amelyeket az intézmények gyakran nem vettek figyelembe. Az EGSZB most is bírálja, hogy a legtöbb kiemelt fontosságúnak tekintett területen még mindig túl általánosan vannak megfogalmazva a célkitűzések, illetve különösen sérelmezi azt, hogy nem teremtenek elég tiszta helyzetet az eszközöket illetően.

1.3 Az EGSZB főként az új stratégiában lefektetett fő célokat és a politikai irányvonalakat üdvözli, és felszólítja az Európai Bizottságot, a Tanácsot és az Európai Parlamentet, hogy vegyék ezeket komolyan és legyenek rájuk tekintettel.

1.4 Az EGSZB reméli, hogy a 2007. szeptemberben nyilvánosságra hozandó első értékelő jelentés többek között pontosabb tájékoztatást nyújt majd az alábbiakról:

- az Európai Bizottság milyen gazdasági eszközöket kíván használni „a piaci átláthatóság elősegítésére, valamint arra, hogy az árak a termékek és a szolgáltatások valós gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi költségeit tükrözzék (helyes árak)”,
- hogyan kívánják konkrétan átültetni a gyakorlatba az Európai Tanács arra irányuló elvárását, hogy „további lépéseket kell mérlegelni, amelyek lehetővé tennék az adózásnak a munkaerőről az erőforrások igénybevételére és az energiafogyasztásra és/vagy a környezetszennyezésre való áttételét, a foglalkoztatás növelésére és a

káros környezeti hatások költséghatékony módon történő csökkentésére irányuló uniós célokhoz való hozzájárulás érdekében”,

- az Európai Bizottság milyen konkrét menetrendet tűzött ki maga elé, amely az Európai Tanács azon céljának megvalósítására vonatkozik, mely szerint a környezetre káros hatással levő támogatásokat fokozatosan meg kell szüntetni; és hogy vajon figyelembe vehető-e az EGSZB arra vonatkozó felvetése, hogy ezeket az eszközöket legalább részben átcsoportosítsák egy „EU-s fenntarthatósági alapba”,

- az Európai Bizottság hogyan kerüli el a jövőben a fenntarthatósági politika kapcsán az igények és a valóság között még mindig nyilvánvalóan fennálló ellentmondásokat, amelyek például a közlekedési szektor területén egyértelműen tapasztalhatók (lásd a 4.15. és 4.16. pontot) és

- hogyan kezeljék azokat a tagállamokat, melyek nem nyújtottak be minőségi nemzeti fenntarthatósági stratégiát.

1.5 Érthető, hogy – a drámaivá vált éghajlati hatások miatt – az éghajlat és energia témakörnek kiemelt figyelmet szentelnek. Az EGSZB azonban úgy véli, hogy

- mindez kedvező fejleménynek tekinthető, nem szabad azonban ahhoz vezetnie, hogy a stratégia egyéb központi elemeit elhanyagolják,

- a jelenlegi sürgős politikai cselekvéskényszer ellenére minden határozatot az új stratégiában lefektetett „politikai irányvonalak” alapján kellene meghozni; azaz a polgárok, a vállalkozások és a szociális partnerek részvételével, a rendelkezésre álló legjobb ismeretek felhasználásával stb. Az „energia-csomag” keretében hozott határozat, melynek értelmében a korábban meghatározott 5,75 % helyett a jövőben az Európában használt üzemanyagok 10 %-át biomasszából kell előállítani, nem követte ezt az elvet. Az EGSZB potenciálisan nagy problémákat lát ebben, amelyeket az Európai Bizottság megfelelő értékelő jelentéséhez ⁽¹⁾ készítendő véleményében fog megfogalmazni.

⁽¹⁾ COM(2006) 845 final.

2. A vélemény főbb elemei és háttere

2.1 2001-ben a Tanács Göteborgban elfogadta az „EU fenntartható fejlődési stratégiáját”. 2005 decemberében az Európai Bizottság a következő közleményt terjesztette az Európai Parlament és a Tanács elé: „A fenntartható fejlődés stratégiájának felülvizsgálata – Cselekvési program” ⁽²⁾. Ebben „a következő évekre vonatkozó további konkrét intézkedéseket” kellene meghatározni.

2.2 Az elmúlt években az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság számos véleményben foglalkozott a fenntarthatósági stratégiával. Ennek során újra és újra kiemelte, hogy a fenntartható fejlődésnek nagy jelentősége van társadalmunk szempontjából. Az EGSZB alapján véve támogatta az Európai Bizottság módszereit, és egyetértett a Tanács kijelentéseivel, melyek szerint a fenntarthatósági stratégia az EU kiemelt stratégiája, melynek céljaihoz a lisszaboni stratégiának is igazodnia kell.

2.3 Az EGSZB azonban a fenntartható fejlődésről szóló véleményeiben gyakran kritikákat is megfogalmazott és konstruktív kérdéseket vetett fel, melyek egy részét az Európai Bizottság és a Tanács a mai napig nem válaszolta meg.

2.4 A témához kapcsolódó legutóbbi véleményében az EGSZB az Európai Bizottság fenti, 2005. decemberi közleményével foglalkozott. Ebben bírálta, hogy az Európai Bizottság „ambiciózusnak” leírt cselekvési programja nem tett eleget sem az EGSZB 2004. áprilisi ajánlásainak, sem az Európai Bizottság saját, 2005. júniusi ígéreteinek. Az Európai Bizottság ugyanis, ígéretével ellentétben, megint nem nevezett meg világos, a fenntarthatósági stratégia keretében elérni szándékozott célokat.

2.4.1 Az EGSZB annak idején emlékeztetett arra, hogy egy stratégia a célok eléréséhez vezető utat mutatja be. A konkrét célok hiánya szükségszerűen gondokat eredményez az eszközök megnevezését illetően. Hiszen ha nem tudjuk pontosan, hova szeretnénk eljutni, azt sem tudjuk meghatározni, hogyan jussunk el oda. Az EGSZB véleménye szerint a közlemény így több kérdést hagyott nyitva, mint amennyit megválaszolt és mint amennyi iránymutatást adott.

2.4.2 Ha azonban sem a célokat, sem az eszközöket nem közlik a társadalom széles körével, illetve az érintett szociális partnerekkel, ha tehát nem világos, hogy *gyakorlatilag mit is jelent a fenntartható fejlődés, és hogy mi különbözteti majd meg a jövőbeli fejlődést a mai élethelyzettől, akkor a potenciálisan érintett szektorok részéről féltelmek és ellenállás várható* ⁽³⁾ írta az EGSZB már egy 2004-es véleményében. Az EGSZB-nek sajnálattal kell megállapítania, hogy az elmúlt 3 évben sem lett igazán világosabb a kérdés, ami bizonyára károsan befolyásolja a fenntartható politika hitelességét.

2.5 A 2006 első félévében soros osztrák elnökség feltehetően hasonlóan látta mindezt. Ezért a 2005-ös európai bizottsági közleményt többé-kevésbé félretette, és egy új, önálló anyagot

dolgozott ki, amellyel aztán az állam- és kormányfők foglalkoztak a 2006. júniusi csúcstalálkozón. Ezt az anyagot fogadták ott el „új stratégiaként” ⁽⁴⁾

2.6 Ebben az új stratégiában – nyilván a témát érintő eddigi szerepvállalása alapján – fontos szerepet szánnak az EGSZB-nek. A 39. cikk értelmében *„a szerepvállalás kialakításában az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságra tevékeny szerep vár, többek között a katalizátor feladata az uniós szintű viták ösztönzésében, emellett felkérést kap, hogy készítsen elő anyagokat az elért eredményekről szóló bizottsági jelentéshez.”*

2.7 Az EGSZB ezzel a véleménnyel szeretne eleget tenni ennek a feladatnak és kérésnek. Először néhány kevésbé alapvető, általános megjegyzést fog tenni az „új” stratégiával kapcsolatban (3. pont), majd röviden kitér az új stratégiában megemlített témakörökre (4. pont). Ezt követően pedig megfogalmazza majd a 2007 szeptemberéig elkészítendő értékelő jelentés bizonyos tartalmi részeit érintő elképzeléseit (5. pont).

3. Általános megjegyzések az „új” stratégiáról

3.1 Ha az EU legfontosabb politikai intézménye felülvizsgálja és aktualizálja egyik politikáját, mint ahogy ezt a Tanács tette a „fenntartható fejlődési EU-stratégiával”, akkor a civil társadalom elvárja, hogy az iratban közöljék, hogy

- miért volt egyáltalán szükség a felülvizsgálatra,
- mi volt az eredménye ennek a problémaelemzésnek, tehát mely területeken észleltek gondokat,
- milyen konkrét módosításokra van szükség a jövőben (mely területeket nem kell már, vagy kell máshogy kezelni, illetve milyen további területek bevonása szükséges és miért), illetve
- hogyan akarják elérni például azt az elengedhetetlen célt, hogy a fenntarthatóság gondolatát minden főigazgatóság munkájába beágyazzák.

3.2 A dokumentumban azonban sajnos hiába keressük egy ilyen jellegű felülvizsgálat hátterét és eredményét. Egyszerűen egy „új stratégiát” terjesztenek elő.

3.3 A göteborgi stratégiába – egy európai bizottsági közlemény alapján – az alábbi 4 fő tematikát építették be:

- éghajlatváltozások,
- közlekedés,
- közegészségügy, valamint
- természeti erőforrások.

⁽²⁾ COM(2005) 658 final, 2005.12.13.

⁽³⁾ HL C 117., 2004.4.30., 22. o., 2.2.1. pont (magyarul nem érhető el).

⁽⁴⁾ Az Európai Unió Tanácsa, 10117/2006. sz. dokumentum (2006. június 9.): „Az EU fenntartható fejlődési stratégiájának (EU SDS) felülvizsgálata – a megújult stratégia”.

3.4 Két további, annak idején az Európai Bizottság által az előterjesztésben javasolt téma, úgymint a „szegénység leküzdése” és az „előregedés”, nem került be a göteborgi stratégiába, anélkül, hogy ezt a Tanács megindokolta volna. Az EGSZB ezt mint „nem megfelelő jelet” bírálta 2004. áprilisi véleményében ⁽⁵⁾. Általános kritika volt az is, hogy a stratégiát nem foglalták egyetlen dokumentumba, amelyet kommunikálni lehetne és meg lehetne ismertetni a nyilvánossággal, illetve hogy a külső dimenziót elkülönítve kezelték, ami külön dokumentumot eredményezett.

3.5 Az „új stratégia” most 7 központi kihívást tartalmaz, és ehhez operatív célokat és előírásokat nevez meg. Az alábbi területekről van szó:

- éghajlatváltozás és környezetbarát energia,
- fenntartható közlekedés,
- fenntartható fogyasztás és termelés,
- a természeti erőforrások megtartása és kiaknázása,
- egészségügy,
- társadalmi beilleszkedés, demográfia és migráció, valamint
- a szegénységet és a fenntartható fejlődést érintő globális kihívások.

3.6 Az eredeti stratégiának az újjal történő egybevetése mutatja, hogy az „új stratégia” alapjában véve nem eredményez hangsúlyeltolódást. Csupán kiegészíti a göteborgi stratégia témáit a már a 2001-es európai bizottsági közleményben felismert szükségességekkel (a „szegénység leküzdése” és az „előregedés”), valamint a „fenntartható fogyasztás és termelés” témájával.

3.7 Ez nagyon is érthető az EGSZB számára, mivel mind a 2001-ben felvetett, mind pedig az akkor elvetett kérdések megoldatlanok, és a konzekvens politikai fellépés ma égetőbb, mint valaha. De épp az eddig elégtelen politikai szerepvállalásból kiindulva érdekes annak a kérdésnek a megválaszolása, hogy tulajdonképpen mi különbözteti meg az új stratégiát a régítől, és hogy hogyan értékelik a régi stratégia eddigi eredményeit. Mindenekelőtt azért fontos ez a kérdés, hogy elkerüljük azt a szemrehányást, miszerint az újabb és újabb iratok folyamatos betervezése sokkal inkább zavart okoz, semmint egy szükségszerű folyamat politikai megerősítéséhez járul hozzá. Az EGSZB többször utalt arra, hogy a fenntartható politika mércéje nem az adminisztráció és a politika által gyártott iratok mennyisége, hanem a konkrét, hatékony intézkedések.

3.8 Ez az új stratégia a fenntartható fejlődés kiváló elvein alapul, és megkísérli beágyazni őket a kiválasztott hét prioritási területet érintő célok és intézkedések közé; emellett több területet magukban foglaló témákra vonatkozó intézkedéseket, az alkalmazási folyamat kifejlesztését és az eredmények nyomon követését is tervezi. Ebből a szempontból az új stratégia nyilvánvalóan javulást jelent az előzőkhöz képest.

3.9 Az első jelek arra utalnak, hogy jelenleg kiemelten kezelik a stratégia azon részeit, melyek az éghajlatváltozással és az energia témakörével foglalkoznak. Mindez kedvező fejleménynek tekinthető, nem szabad azonban ahhoz vezetnie, hogy a stratégia egyéb központi elemeit elhanyagolják. Az alkalmazás

jelenlegi felülvizsgálata jó lehetőséget teremt arra, hogy utánajárjanak ennek a kérdésnek, és hogy kísérletet tegyenek arra, hogy a stratégiát annak minden központi területén fajsúlyosabbá tegyék, és lendületet adjanak neki. Az EGSZB szeretné még egyszer kihangsúlyozni, hogy a fenntartható fejlődés kapcsán átfogó, integrált megközelítésről van szó, nem pedig egyes lehetőségek felsorolásáról, melyekből tetszés szerinti „étlap” állítható össze. Az éghajlatváltozás vonatkozásában kitűzött célok és elvárások nagyon egyértelműek, precízek és megfelelően sürgősek ahhoz, hogy valóban intézkedéseket ösztönözhessenek. A fenntarthatósági stratégia legtöbb egyéb témája azonban nem rendelkezik időkorláttal, és túl megfoghatatlan ahhoz, hogy nagyobb változások kiváltói lehessen.

3.10 A stratégia hatóköre. Az új stratégia hét témája javulást jelent az előző verzió elégtelen négy témájával szemben. Azonban még így is vannak olyan fontos területek, melyeket nem fed le. Az EGSZB egyébként már a 2004. áprilisi feltárási véleményében ⁽⁶⁾ arra szólított fel, hogy külön fejezetet szenteljenek a mezőgazdaságnak. Az EGSZB ismételten felszólít erre, abból kiindulva, hogy többször komoly kételyének adott hangot, miszerint az „európai agrármodell” által is megkövetelt fenntartható mezőgazdaság világgpiaci feltételek mellett egyáltalán megvalósítható-e. Az irányú kételyét, hogy a KAP valóban a helyes irányba megy-e, tovább erősíti, hogy az állam- és kormányfők jelentősen megkurtították a KAP a fenntartható mezőgazdaság fejlesztése szempontjából különösen fontos 2. oszlopának a 2007–2013-as pénzügyi időszakra elkülönített eszközeit. Az EGSZB többször bírálta ezt, és felteszi a kérdést, hogyan egyeztethető össze ez a döntés a fenntartható mezőgazdaság politikájával. A „mezőgazdaság” témájának az új stratégiában a „természeti erőforrások” pontban történő tárgyalása nem felel meg a problematikának.

3.11 Az a kérdés, hogy a globális, nyitott piacokra irányuló európai agrárpolitika fenntartható lehet-e, automatikusan felveti a termelés és a kereskedelem globális játékszabályainak általános kérdését. A WTO a szabad világkereskedelmet ösztönözni szándékozó megállapodásokon nyugvó szervezet. A szabad, liberalizált kereskedelemnek azonban semmiképp nem kell automatikusan fenntarthatónak lennie, ahogy azt az EGSZB többször megjegyezte. Az új stratégia sajnos nem közöl semmit arra vonatkozóan, hogy a szabad kereskedelemből hogyan lehet a fenntarthatóság elveivel összeegyeztethető kereskedelem. Ez nagy hiányosság! Az EGSZB-nek sajnos ismét arra kell utalnia, hogy az EU felelősei mind ez idáig elmulasztották ennek az általa már 3 éve felvetett kérdésnek ⁽⁷⁾ a megválaszolását. Még akkor is, ha az EGSZB örömmel veszi tudomásul, hogy az elmúlt években az EU kétségtelenül erőfeszítéseket tett, hogy a globalizált kereskedelem új szabályairól, valamint a Nemzetközi Valutaalappal és a Világbankkal tárgyaljon.

3.11.1 Az európai fenntarthatósági stratégia szempontjából természetesen nagy jelentőséggel bír a globális dimenzió, mivel az európai gazdaságot értelemszerűen a gazdasági térségünkön kívül zajló fejlődések is érintik. Bármilyen EU-s stratégiának összhangban kell lennie a fenntartható fejlődés globális szintű megközelítésével, és aktívan támogatnia kell azt. Az „Ezredfordulós fejlesztési célok”, a Kiotói Jegyzőkönyv, az UNEP és egyéb világméretű kezdeményezések támogatására vonatkozó

⁽⁵⁾ HL C 117., 2004.4.30.

⁽⁷⁾ HL C 117., 2004.4.30., többek között 0.8., 6.4. és az azt követő pontok.

⁽⁵⁾ HLC 117., 2004.4.30.

utalások révén ezt el is ismerik az új stratégiában. A stratégia azt is elismeri, hogy világméretű szerepvállalásra van szükség a fenntartható fejlődés érdekében. Megjegyzi, hogy kidolgozás alatt áll az Európai Bizottság 2007-es „Fenntartható fogyasztás és termelés” cselekvési terve, de az EGSZB szerint a világméretű egyenlőtlenségek kezelése érdekében kiterjedtebb elemzésre van szükség. A jogosan magasabb életszínvonalra törekvő, újonnan iparosodó országokban tapasztalható növekedési hullám szinte biztosan katasztrofális hatással lesz a globális készletekre és rendszerekre. A stratégia ennél fogva jó fórum lehet arra, hogy foglalkozzanak bolygónk „eltartóképeségének” határaival, amelyet már 200 éve leterhel az egyenlőtlenül elosztott iparosodás.

3.11.2 Az EGSZB ezért azt javasolja, hogy az Európai Bizottság dolgozzon ki közleményt a közös globális erőforrások kezelésének és elosztásának módszereiről. Ez egy hosszú távú keretre helyezné a hangsúlyt, hogy a szerződésben vállalt globális gázkibocsátásokra vonatkozó költségvetés nemzetközi megosztása mellett biztosítsák a légkörbe kerülő üvegházhatású gázok koncentrációjának „biztonságos” szintjét. Egy egyeztetett időkeret végén, mely során az egy főre eső kibocsátások kiegyenlítődnének, mindenkit egyforma jogok illetnének meg. Egy ilyen jellegű megközelítés, amely már széles körű vita tárgya és C&C egyezményként (Contraction and Convergence) is ismert, alkalmas arra, hogy figyelembe vegye mind a népesség-növekedés, mind az ipari kapacitás, mind pedig a globalizáció hatásait, valamint a bolygónkat övező, közös erőforrást jelentő légkör igazságos és célszerű újraelosztására vonatkozó igényeket.

3.12 A célok egyértelműsége. A fenntartható fejlődés mint összecsél a társadalom számára messzemenően elfogadott. Annak érdekében azonban, hogy a fenntartható fejlődés stratégiája valóban gondolatébresztőként szolgálhasson, a stratégiát konkrét, mérhető célokra és elvárásokra építve, szigorú elemzés alapján kell a gyakorlatba átültetni. Igaz ugyan, hogy az új stratégia számos célt és intézkedést tartalmaz, de nem társít ezekhez adatokat és tendenciákat vizsgáló kvantitatív elemzést vagy kérdésekkel és problémákkal foglalkozó kvalitatív elemzést. Ezáltal gyakran nem világos, hogy miért kerültek kiválasztásra bizonyos célok és intézkedések, hogy hogyan értékelendők a megfelelő eredmények és hogy ezek milyen mértékben tudnak egyáltalán hozzájárulni az általános fenntarthatósághoz. A szóban forgó értékelésnek lehetőséget kellene biztosítania az említettek javítására és egyértelművé tételére, hogy a jövőben valóban lehetővé váljon az elért eredmények szisztematikusan értékelése.

3.13 Az inkább kritikai hangvételű megjegyzések után az EGSZB azonban pozitív észrevételeket is szeretne tenni. Az „új stratégia” az Európai Bizottság 2005 decemberében beterjesztett „cselekvési programjához” viszonyítva egyértelműen több konkrét célkitűzést fogalmaz meg, például az éghajlat szempontjából fontos gázkibocsátás korlátozását vagy az energiahatékonyságot illetően. Kiváltképp az Európai Tanács 2007. márciusi ülésén levont, kimondottan az éghajlatot és részben az energia-politikát is érintő következtetései révén válik érthetőbbé néhány cél.

3.14 A stratégia megvalósításának eszközei. Azonban az új stratégia (mint ahogy az Európai Tanács 2007. márciusi követ-

zetései) sem teszi kellőképpen világossá, hogy ezeket a már konkrétan megfogalmazott célokat milyen eszközökkel kell elérni, azaz, hogy milyen „stratégiát” választanak majd. Érdekes mindenesetre, hogy a lehetséges eszközökre vonatkozóan – inkább csak a sorok közt olvasva – legalább néhány utalást lehet találni. Ezek az EGSZB számára még mindig messze nem elég konkrétak, így az értékelő jelentést lehetne és kellene használni konkrét idevonatkozó kijelentések megtételére és ezáltal segítség és orientáció nyújtására (lásd az 5. pontot).

4. Specifikus megjegyzések az „új stratégiáról”

4.1 Az átdolgozott stratégia hangsúlyozza, hogy a liszaboni stratégia folyamatának dinamikáját mindenképpen be kell illeszteni a fenntartható fejlődés átfogóbb céljai közé. Ezt követően azonban nem terveznek komolyan veendő elemzést arról, hogy a jövőben a világ fenntarthatóbb kialakítása érdekében hogyan kell világszerte megváltozniuk a növekedési és fejlődési mintáknak. A nem fenntartható fejlemények következményei egyre nyilvánvalóbbak. Teljesen egyértelműen megmutatkoznak az éghajlatváltozás drámai következményeiben, de a biodiverzitás továbbra is globális csökkenésében, a szegények és gazdagok közti egyre szélesebb szakadékban, a nyersanyagok várható eltűnésében stb. is.

4.2 A következmények drámai gazdasági hatásokkal járnak majd. Egyes régiókban a mai gazdasági alap teljes összeomlása fenyeget. Svájcban például a bankok már nem adnak hitelt azoknak a befektetőknek, akik a télisport-infrastruktúrába akarnak beruházni, ha a létesítés helye a tengerszint felett 1 500 méternél alacsonyabban fekszik. Egyre nagyobb a bizonytalanság a Földközi-tenger térségének mezőgazdasága és turizmusa további sorsát illetően, ha az ottani időjárás még melegebbre és szárazabbra fordul.

4.3 Az „állami kiadások, melyeket az EU-ban a tengerpartok erózió- és árvízvédelmére költenek, becslések szerint, az 1986-os 2,5 milliárd euróval szemben 3,2 milliárd euróra rúgnak. Tanulmányok szerint a tengerparti erózió az 1990–2020 közötti időszakban átlagosan évi 5,4 milliárd eurós kiadást okoz majd.” Ezzel a magas összeggel azonban a megmutató negatív következményeknek csak egy részét lehet elhárítani, illetve csökkenteni.

4.4 Elképesztő, hogy olyan gazdasági rendszerben élünk, amelyben például a betegségek okozta költségeket és a környezeti károkat, példának okáért azokat a milliárdokat, amelyeket 2007 elején a Kyrill ciklon okozott, összgazdaságilag nézve pozitívan értékelik, mert hiszen a bruttó hazai termék (GDP) növekedését eredményezik. Az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Tanács az új stratégiájában végre – még ha csak érintőlegesen is – komolyabban foglalkozni kezd ezzel az ellentmondással. A Tanácsnak teljesen igaza van, amikor új stratégiájának 20. pontjában arra szólít fel, hogy „a nemzetijövedelem-számvitel alaprendszerét többek között az állományi és forgalmi koncepciók, valamint a nem piaci működés integrálása révén ki lehetne terjeszteni, és a szatellit-számlák segítségével, pl. környezetvédelmi kiadásokkal, az anyagárammal, valamint a nemzetközi legjobb gyakorlat figyelembevételével tovább lehetne fejleszteni”.

4.5 Az EGSZB itt emlékeztet 2004-es kijelentésére, amely szerint *helyénvalónak tartja, hogy a fenntarthatósági stratégia keretében mindenképpen megtárgyaljanak olyan kérdéseket, amelyeket eddig szinte tabuként kezeltek. Ezek egyike az elsődleges célt és minden politika fő szempontját jelentő tartós gazdasági növekedés kérdése* ⁽⁸⁾. Az EGSZB ezzel kifejezésre juttatta, hogy nem lehet szó pusztán mennyiségi növekedésről, hanem egy új „növekedési értelmezésnek” kell teret nyernie, amely minőségi, a fenntarthatósági szempontokhoz igazodó célokra helyezi a hangsúlyt. Az Európai Bizottságnak és a Tanácsnak fel kellene használnia az előterjesztendő értékelő jelentést

– annak tisztázása érdekében, hogy nem pont a GDP mint a társadalmi jólét és a gazdasági prosperitás mércéje mentén húzódik-e egy eddig fel nem ismert, illetve ki nem mondott törésvonal is a fenntarthatósági és a lisszaboni stratégia között, és

– annak bemutatására, hogy hogyan kellene konkrétan kinéznie egy, a fenntarthatósági elvekhez igazodó, új „jóléti mutatóknak”.

4.6 Számos példa egyértelműen mutatja, hogy a gazdasági és a környezetpolitikai eredményeknek nem kell feltétlenül a GDP növekedését eredményezniük, nagyban elősegítik azonban a munkahelyteremtést és a környezet tehermentesítését. Amennyiben az energiatakarékos égők felváltják a hagyományos, kevésbé hatékony villanykörtéket, akkor kevesebb áram fogy, a GDP viszont ezáltal – a megvalósítandó befektetéseket is beleértve – inkább csökken. Az EGSZB mégis nagyobb „növekedést” szeretne ezen a területen, mint ahogy az épületszigetelés, a kisebb üzemanyag-felhasználású motorok, az energiatakarékos berendezések stb. terén is.

4.7 Következésképpen az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság a társadalmi jólét mérésére szolgáló alternatívákat vizsgál meg a GDP-vel szemben. Az EGSZB nagy érdeklődéssel követi ezt a munkát.

4.8 A fenntartható fejlődésnek – ahogy ezt az EGSZB már többször hangsúlyozta – ára van. Ráadásul azt is többször hangsúlyozta, hogy makrogazdasági szinten sort kell keríteni a mélyreható szerkezeti változásokra, és ezek akarva-akaratlanul be is következnek majd. A nagyobb törések elkerülése és a leg súlyosabb káros következmények csökkentése érdekében a politika feladatául kellene szabni a szükséges változás óvatossághatárát.

4.9 Ezen problémák megoldásának felelősségét illetően az EGSZB a mikrogazdasági szint szem előtt tartásával emlékeztet arra, hogy nem csak a politikának kell megteremtenie a megfelelő keretfeltételeket. A gazdaságnak is és minden egyes polgárnak részt kell ebben vennie. Az Európai Bizottság joggal emlékeztet évek óta a vállalatok társadalmi felelősségére; és a társadalmi párbeszéd keretében ez a felelősség magában foglalja a gazdaság, a társadalom és a környezet területét.

⁽⁸⁾ HL C 117., 2004.4.30., 22. o., 2.3.9. pont (magyarul nem érhető el).

4.10 Az Európai Tanács új stratégiájában arra utal ⁽⁹⁾, hogy ez „... átfogó keretet teremt, amelyen belül [...] a gazdasági, szociális és környezeti célok erősíthetik egymást.” Az Európai Tanács továbbá azon a véleményen van, hogy az EU minden politikai döntése előtt a fenntartható fejlődés szociális, környezeti és gazdasági vetületének „kiegyensúlyozott” értékelése szükséges, amelynek során *figyelembe kell venni a fenntartható fejlődés külső vetületét, valamint a tételességből eredő költségeket*. Azonban amint a megújult stratégia kapcsán az eszközök kerülnek szóba, a termékekre és a folyamatokra vonatkozó teljesítménycélok meghatározása érdekében már nem társadalmi párbeszédéről, hanem egyik oldalon az Európai Bizottság és a tagállamok, a másik oldalon pedig „a gazdaság” közötti intézményesített párbeszédéről van szó.

4.11 Az EGSZB hangsúlyozza, milyen fontos, hogy a meghozandó politikai intézkedések kérdését valóban széles körűen, minden társadalmi szereplővel megvitassák, és hogy az új stratégiában lefektetett „fő célokat” és „irányelveket” mindig szem előtt tartsák és valóban komolyan vegyék. Csak így kerülhető el a lehetséges, rossz irányba történő fejlődés, érhető el a széles körű társadalmi elfogadás, és a fenntarthatóság csak így válhat valódi cselekvési elvvé.

4.11.1 Az energiacsomagra vonatkozó határozatok keretében a bioüzemanyagok korábban meghatározott 5,75 %-os érték helyetti 10 %-os bekeveréséről hozott európai tanácsi határozatok jó példái annak, hogy hogyan nem lenne szabad eljárni. Az EGSZB határozottan támogatja a Tanács által kitűzött célt, mely szerint a szén-dioxid-kibocsátást 2020-ig (az Európán kívüli partnerek elkötelezettségének függvényében) 20, illetve 30 %-kal kell csökkenteni, és elismeri a távolabbi célkitűzést (2050-ig 60-tól 80 %-ig terjedő csökkentés) is. A bioüzemanyagok bekeverésének nemcsak ezt a célt kell támogatnia, hanem meg kell felelnie a többi vezérelvnek is.

4.11.2 Ebből következik, hogy mind az energia-, mind pedig a természeti és a környezeti mérlegeket is figyelembe kell venni, valamint (akár a belföldi, akár a globális szintű) lehetséges területi verseny hatásait is. A jelenleg például az állítólag szén-dioxid-mentes bioüzemanyagok termelése során rendkívül nagymértékben alkalmazott fosszilis energiahordozókról ⁽¹⁰⁾, az ilyen üzemanyagok tényleges éghajlati hatásairól ⁽¹¹⁾ vagy az élelmiszer-termelésre gyakorolt hatásokról ⁽¹²⁾ folyó, egyre hevesebb viták azt mutatják, hogy még messze nem került kielégítően megválaszolásra minden „fenntarthatósági kérdés”. Az EGSZB külön véleményt fog szentelni ennek a rendkívül fontos témának.

4.12 Az EGSZB örömet fejez ki annak kapcsán, hogy a fenntarthatóság gazdaságpolitikai és pénzügyi vonzatairól folyó vita többek között a Stern-jelentés révén még inkább szakmaibbá vált. Mint ismeretes, a Stern-jelentés kiszámolja, hogy a

⁽⁹⁾ Lásd a 8. pontot.

⁽¹⁰⁾ A kukoricából előállított etanol energiatartalmának 83 %-a fosszilis energiahordozókból származik.

⁽¹¹⁾ A repcetermesztés során keletkező magas kéjgáz-koncentráció (a tanulmány még a nyári szünet előtt, tehát a plenáris ülésig elkészült).

⁽¹²⁾ Lásd Mexikót, ahol zavargások törtek ki a növekvő tortillo-árak miatt, mivel a kukorica egyre nagyobb része kerül az autók üzemanyag-tartályába.

GDP „csupán” 1 %-ára van szükség az éghajlati következmények széles körű elhárításához; a davosi világgazdasági csúcsra előterjesztett Vattenfall-tanulmány arra a következtetésre jut, hogy ez még „olcsóbban” is megoldható lenne. Még ha a GDP 1 %-a konkrét pénzüsszegben kifejezve rendkívül magas értéknek is tűnik, ezt össze kell hasonlítani más politikaterületekkel, amelyek szintén sokba kerülnek. Példának okáért a közlekedés területén az ún. TINA-projektek ⁽¹³⁾ 2015-ig történő megvalósítása a bruttó hazai termék mintegy 1,5 %-át kitevő évi befektetéseket tenne szükségessé csak a meghatározott közlekedési folyosókon. Drágább lenne tehát, mint az, amit Stern számolt ki az éghajlati hatások csökkentésére.

4.13 Ahogy azonban már említésre került, nemcsak pénzről van szó, hanem sokkal inkább szerkezeti átalakításokról. Az „új stratégia” felszólít például a „környezeti hatások csökkentése céljából a gazdasági növekedés elválasztására a szállítás iránti igénytől”. Az EGSZB üdvözli ezt. Ez azonban azt is jelenti, hogy kritikusan kell szemlélni például azt az úgynevezett „just in time” termelést, amellyel a vállalkozások felszámolták a raktári készletek fenntartását és az ezzel járó költségeket, és ennek megfelelően a kamionokat és a tehervonatokat új szereppel – a mozgó raktár szerepével – ruházták fel.

4.14 Az EGSZB azonban sajnos kénytelen megállapítani, hogy rendkívül gyorsan eltérések mutatkoznak az igény és a vélt valóság között. Mindössze pontosan 13 nappal azután ugyanis, hogy a Tanács meghatározta ezt az operatív célt és ezt az előírást, az Európai Bizottság benyújtotta „Az Európai Bizottság 2001. évi közlekedéspolitikai fehér könyvének félidei felülvizsgálatát” ⁽¹⁴⁾. Ebben a 2000–2020-ig terjedő időszakra vonatkozóan a bruttó hazai termék 52 %-os, a közúti teherfuvarozás 55 %-os és a légi közlekedés 108 %-os valószínű növekedéséről beszélnek. A szándékolt szétválasztás főként a vasúti teherszállítás (+ 13 %), valamint a vasúti személyszállítás (+ 19 %) területén jelentkezik.

4.15 Az EGSZB megdöbbenve állapítja meg, hogy valószínűleg nem történt egyeztetés a közlekedéspolitikai fehér könyv félidei felülvizsgálatának elkészítése és az új fenntarthatósági stratégia között, mivel nem kezelik az igény és a politikai valóság közti nyilvánvaló ellentmondást. Úgy tűnik, hogy a közlekedési ágazatban az Európai Bizottság tulajdonképpen feladta az első specifikus célt, azaz a gazdasági növekedés és a mobilitás növekedésének szétválasztását. Az Európai Bizottságnak a jövőben minden elképzelhető meg kell tennie annak érdekében, hogy ne fordulhassanak elő ilyen ellentmondások. A közlekedési ágazatban ismételen meg kell keresni annak a lehetőségeit, hogy miként lehet a városokat és községeket, valamint a különböző aktivitásokat úgy kialakítani, hogy a szállítási és a közlekedési útvonalak rendszerint rövidebbé váljanak, ahelyett hogy az embereknek és az áruknak úti céljuk eléréséhez egyre nagyobb távolságokat kelljen megtenniük. Ehhez pénzügyi és területrendezési politika elfogadására van szükség, illetve az EU-s adminisztrációtól kezdve a helyi szervekig bezárólag minden szinten megfelelő koordinációra.

4.16 Az egyre súlyosbodó közlekedési problémák megoldásának szempontjából az új stratégia inkább csalódást okoz. Az EGSZB-nek meg kell állapítania, hogy a megoldásokat illetően az EU az energiapolitika szempontjából időközben lényegesen konkrétabb lett, mint a közlekedés területén, melynek az éghajlatra, valamint a környezet- és természetvédelemre gyakorolt negatív hatása tovább erősödik majd.

4.17 A fenntarthatósági stratégia értékelő jelentésében meg kellene említeni és – más eszközökkel is összehasonlítva – a lehetséges hatások szempontjából értékelni kellene az Európai Tanács 2007. márciusi következtetését ⁽¹⁵⁾, amely szerint a kibocsátáskereskedelmi rendszert esetleg ki lehetne terjeszteni a szárazföldi és a tengeri közlekedésre.

5. Az értékelő jelentés tartalma

5.1 Az EGSZB üdvözli, hogy az új stratégia 33. pontja értelmében az Európai Bizottság a jövőben két évente (először 2007 szeptemberében) elő fog terjeszteni egy, a fenntartható fejlődési stratégiának az EU-ban és a tagállamokban történő megvalósításáról szóló értékelő jelentést, amely tartalmazza majd az elkövetkező prioritásokat, irányvonalakat és intézkedéseket. Az EGSZB reméli, hogy ezáltal megválaszolásra kerülnek az eddig nyitva hagyott kérdések.

5.2 Ez éppen az inkább csak érintőlegesen említett adóztatási és gazdasági eszközök esetében nagyon fontos. A 22. pontban megemlíti például, hogy „a legmegfelelőbb gazdasági eszközöket a piaci átláthatóság elősegítésére kell használni, valamint arra, hogy az árak a termékek és a szolgáltatások valós gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi költségeit tükrözzék (helyes árak)”. Ezzel elérkeztünk az EGSZB által is többször megfogalmazott, az externális költségek internalizálására vonatkozó követelményhez és az ahhoz szükséges eszközökhöz. Az EGSZB emlékeztet rá, hogy ez a vita hosszú évek óta többé-kevésbé eredménytelenül folyik. Az Európai Bizottság hároméves késéssel, 2007 márciusában terjesztette elő „a környezetvédelmi és a kapcsolódó politikai célokra szolgáló piaci alapú eszközökről” szóló zöld könyvét, mely újabb lendületet adott a vitának. Az EGSZB ügyelni fog arra, hogy az értékelő jelentések keretén belül végre történjen valami elmozdulás ebben a fenntarthatóság szempontjából központi kérdésben.

5.3 A 23. pontban a Tanács, azaz az állam- és kormányfők felszólítják a tagállamokat, hogy „további lépéseket kell mérlegelniük, amelyek lehetővé tennék az adózásnak a munkaerőtől az erőforrások igénybevételére és az energiafogyasztásra és/vagy a környezet-szennyezésre való áttételét, a foglalkoztatás növelésére és a káros környezeti hatások költséghatékony módon történő csökkentésére irányuló uniós célokhoz való hozzájárulás érdekében”. Az EGSZB üdvözli mindezt, és arra kéri az Európai Bizottságot, hogy az értékelő jelentésben szenteljen nagy figyelmet ennek a fejezetnek, és hogy terjesszen elő konkrét javaslatokat arról, hogy mindez milyen módon valósítható meg. Ennek során pontosan meg kell vizsgálni mind a környezeti hatásokat, mind pedig a terhek elosztását annak érdekében, hogy az adók újraelosztása ne éppen a szociálisan hátrányos helyzetben levőket érintse érzékenyen.

⁽¹³⁾ TINA = Transport Infrastructure Needs Assessment.

⁽¹⁴⁾ COM(2006) 314 final.

⁽¹⁵⁾ Lásd a 35. pontot.

5.4 Az EGSZB annak bejelentését is üdvözli, hogy „az Európai Bizottság 2008-ig ágazati lebontású ütemtervet terjeszt elő az olyan támogatások reformjaira, amelyeknek jelentős káros befolyásuk van a környezetre és a fenntartható fejlődéssel összeférhetetlenek”. Az EGSZB „a támogatások fokozatos megszüntetésére” vonatkozólag megfogalmazott célt is támogatja, ugyanakkor hasznosnak tartaná a fokozatos megszüntetésre vonatkozó konkrét ütemterv megnevezését, egyúttal annak a lehetőségnek a megvizsgálását is, hogy az így megtakarított eszközöket esetleg egy új „EU-s fenntarthatósági alapba” csoportosítsanak át, amelyhez a tagállamok folyamodhatnak, ha egy, a környezet megőrzését szolgáló intézkedés aránytalanul magas költséggel járna költségvetésük szempontjából (Nizzai Szerződés 175. cikk (5) bekezdés és 174. cikk (1) bekezdés).

5.5 Az EGSZB többször is megfogalmazta már korábbi véleményeiben, hogy a polgárok, a vállalkozások és a többi érdekelt fél számára fontos, hogy rálátásuk legyen arra, hogy politikailag konkrétan milyen tervek születnek és miért. Az emberek csak ekkor lesznek hajlandók aktívan figyelemmel kísérni és támogatni ezt a szükségszerű folyamatot. Ezért helyénvaló az Európai Bizottság Tanács általi felkérése: „a Bizottságnak a stratégiához tartozó, laikusoknak szóló ismertetőt kell készítenie, beleértve a tagállami bevált gyakorlatot és bevált politikákat is” (lásd a 26. pontot). Sajnos itt is hiányzik a konkrét menetrend. Az értékelő jelentésnek ki kellene térnie erre.

5.6 A stratégia kötelezővé teszi, hogy hatásvizsgálatok intenzívebb alkalmazásával és az érdekelt felek erőteljesebb bevonásával javítsanak a politika kialakítására irányuló folyamaton. Az EGSZB üdvözli ezt a kötelezettséget és felszólítja az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy értékeljék a fenntartható fejlődésre vonatkozó hatásvizsgálatok módszertanának területén szerzett tapasztalatokat és biztosítsák, hogy ezeket minden politika- és intézkedési területen hatékonyan felhasználják.

5.7 Az EGSZB nagyon fontosnak tartja azt a megközelítést, hogy „konkrét és reális távlati elképzelést kell kidolgozni az elkövetkező 50 év alatt a fenntartható fejlődés felé vezető uniós útról” (27. pont). Itt is felvetődik azonban a kérdés, hogy konkrétan mit és mikorra terjesztenek elő. Az EGSZB már most arra szólít fel, hogy ilyen távlatban a határt 2060 utánra is ki kellene terjeszteni, hiszen a megújult stratégiáról készült dokumentumban bejelentett kötelezettségek és fő célok⁽¹⁶⁾ alapján a társadalomnak még az ilyen hosszú távú időszakokra vonatkozóan is a lehető leghamarabb rá kell állnia a helyes útra. Az Európai Tanács lényegében azzal kezdte a 2007. márciusi csúcsot, hogy kijelentette, hogy „a kibocsátások kollektív csökkenésének mértéke 2050-ig érje el az 1990-hez viszonyított 60–80 %-ot⁽¹⁷⁾.” Egyes fosszilis, illetve nem újratermelődő nyersanyagok biztosan kitarthatnak 50 évnél tovább is, ám mivel a készletek végesek, ha komolyan gondoljuk a generációs felelősséget, akkor már most helyénvaló olyan politikán gondolkodni, amely túlmutat az 50 éves időszakon.

⁽¹⁶⁾ Azaz a „jövő generációit” képessé tenni „igényeinek kielégítésére”, a „társadalmi igazságosság és kohézió”, a „magas életszínvonal” és a „teljes foglalkoztatottság” biztosítására, valamint az ismertetett vezérelvek megvalósítására, nevezetesen „Az embereknek az uniós politikák középpontjába helyezésére az alapvető jogok támogatása, a hátrányos megkülönböztetés valamennyi formájára eleni küzdelem, a szegénység visszaszorításának elősegítése, valamint a társadalmi kirekesztés megszüntetése révén”.

⁽¹⁷⁾ Lásd a következtetések 30. pontját.

5.8 Az EGSZB üdvözölné, ha ezeket a keresztirányú szempontokat, amelyeknek a politikai tervezés minden szintjén (EU-s és tagállami) érvényesülniük kell, a stratégia elemei során is figyelembe vennék annak érdekében, hogy kifejthessék hatásukat. Ugyanakkor nem jelzik, hogy mindez hogyan biztosítható. Feltehetően azért, mert a szövegeknek az európai Alkotmány szerződés által megerősített jelenlegi állásánál az Unió e területre vonatkozó illetékessége megosztott, és a környezetpolitika finanszírozásáról és végrehajtásáról a tagállamok gondoskodnak (Nizzai Szerződés 175. cikk (4) bekezdés). Ezáltal nincs pontosítva a szereplők köre.

5.9 Az új stratégia szerint minden tagállam ki fog nevezni egy képviselőt, aki kapcsolattartóként működik majd. Az EGSZB abból indul ki, hogy az értékelő jelentés tájékoztat majd arról, hogy megtörtént-e ez a kinevezés és hogyan alakult az együttműködés.

5.10 Az első értékelő jelentésnek arról is tájékoztatnia kellene, hogy minden tagállam elkészítette-e (első) nemzeti stratégiáját, ami 2007-re volt meghirdetve. Az EGSZB szerint felvetődik a kérdés, hogy ki és milyen szempontok alapján végzi ezeknek a nemzeti stratégiáknak az ellenőrzését, és hogy milyen következményekkel jár, ha a tagállamok nem készültek el a stratégiával, illetve ha az „nem megfelelő minőségű”.

5.11 A 41. pontban az Európai Tanács a nemzeti stratégiák „önkéntes, kölcsönös véleményezéséről” beszél, amelyet 2006-tól a tagállamok egy első csoportjával kellene megkezdeni. Az értékelő jelentésnek tájékoztatnia kellene arról, hogy milyen eredményeket hozott ez a véleményezés és milyen következtetéseket lehet ebből levonni az európai stratégia szempontjából.

5.12 Az EGSZB teljes mértékben elismeri, hogy a tagállamok, valamint a regionális és helyi szintű közigazgatás a fenntartható fejlődés számos kérdésében rendelkezik jogkörrel, és hogy sok problémára saját módszert és feladatkört kell kialakítani. Mindazonáltal úgy véli, hogy amennyiben a fenntartható fejlődés terén elért eredményeket a szükséges szinten akarjuk tartani, akkor az Európai Bizottságon belül is biztosítani kell az erőforrásokat, hogy az eredményeket összességükben nyomon lehessen követni és ott, ahol a megvalósításban kétsédelem mutatkozik és ahol közösségi megközelítésre van szükség, új intézkedéseket lehessen bevezetni. Az EGSZB kételkedik abban, hogy a bevált módszerek cseréje és összehangolása önmagában elegendő lenne. Üdvözölné, ha minden évben megkaphatná a tagállamok ellenőrizendő eredményeinek listáját.

5.13 A stratégiában ajánlják a fenntartható fejlődés nemzeti tanácsainak létrehozását, illetve megerősítését. A nemzeti tanácsok fontos szerepet játszanak a nemzeti fenntartható fejlődési stratégiák előkészítésében és hozzájárulhatnak ahhoz is, hogy a tagállamokban olyan intézkedések szülessenek, amelyekkel bevonják a civil társadalmat a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos intézkedésekbe és nyomon követik az elért eredményeket. Feladatukhoz tartozik a fenntartható fejlődés elvének alkalmazása is, ugyanakkor továbbra is meg kell tartaniuk az ezen elv gazdasági, társadalmi és környezeti összetevői közötti dinamikus egyensúlyt. Az EGSZB szerint nem tapasztalható nagy előrelépés ezzel az ajánlással kapcsolatban. A témát az idei év egy későbbi időpontjában szándékozik megvizsgálni. Egyelőre azt javasolja, hogy a stratégia alkalmazásának felülvizsgálata keretében vitassák meg a kérdést a tagállamokkal.

5.14 Fontos az is, hogy a tagállamok és az Európai Bizottság átgondolják, hogy saját rendszerükön belül hogyan fogják biztosítani a továbbiakban a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos kérdések összehangolását. A fenntartható fejlődés több területre kiterjedő, integrált koncepció, melynek túl kell mutatnia az egyes minisztériumok és ügynökségek többnyire szektorális érdekeltségein és esetenként módosítania is kell azokat. A tapasztalat azt mutatja, hogy mindez csak operatív módon valósítható meg, vagyis akkor, ha létezik egy erős központi szerv, amely a kormányon belül ösztönzi a fenntartható fejlődést és rendelkezik azzal a tudással és jogosítvánnyal, hogy ellenszögüljön és vitassa a szektorális vagy minisztériumi szintű vaskalaposágot. Az értékelő jelentésnek felvilágosítást kellene adnia arról, hogy az Európai Bizottság saját szervein belül hol tartja szükségesnek a javítást. Az EGSZB biztos benne, hogy van erre vonatkozó igény (lásd a 4.15. és 4.16. pontot).

5.15 A stratégia jogosan utal arra, hogy a fenntartható fejlődésnek minden szinten a regionális és helyi önkormányzat

feladatkörének és gyakorlatának szerves részét kell képeznie. Egyes európai helyi és regionális szervek vezető szerepet játszanak egyrészt munkájuknak a fenntartható fejlődésen alapuló kezelésében, másrészt az éghajlatváltozásra és egyéb fenntarthatósági kihívásra adott ötletes válaszok kidolgozásában. A stratégia alkalmazásának felülvizsgálata jó alkalmat teremt arra, hogy számba vegyék a fenntartható fejlődés regionális és helyi szinten elért eredményeit, és hogy átgondolják, hogyan lehet még szélesebb körben elterjeszteni a legsikeresebb szereplők gyakorlatát.

5.16 A 45. pontban arról van szó, hogy 2011-ben kell döntést hozni arról, hogy mikor van szükség a fenntarthatósági stratégia „felülvizsgálatára”. Az EGSZB nem ért egyet ezzel az eljárással. Ha az értékelő jelentés révén kiderül, hogy Európának gondjai vannak a fenntarthatóság elérésében, akkor nem jó a stratégia (a cél eléréséhez vezető út). Ebben az esetben azonnal szükség van a felülvizsgálatra, nem csak 2011-ben.

Kelt Brüsszelben, 2007. július 11-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Dimitris DIMITRIADIS

MELLÉKLET

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményéhez

A következő módosító indítványokat, amelyeknél a támogató szavazatok száma az összes leadott szavazat több mint egynegyede volt, elutasították.

2.4. pont

A következőképpen módosítandó:

„A témához kapcsolódó legutóbbi véleményében az EGSZB az Európai Bizottság fenti, 2005. decemberi közleményével foglalkozott. Ebben bírálta, hogy az Európai Bizottság »ambiciózusnak« leírt cselekvési programja nem tett eleget sem az EGSZB 2004. áprilisi ajánlásainak, sem az Európai Bizottság saját, 2005. júniusi ígéreteinek. Az Európai Bizottság ugyanis, ~~ígéretével ellentétben, megint nem nevezett meg világos, a fenntarthatósági stratégia keretében elérni szándékozott célokat.~~”

A szavazás eredménye:

Mellette: 35

Ellene: 61

Tartózkodott: 4

2.4.1. pont

A következőképpen módosítandó:

„Az EGSZB annak idején emlékeztetett arra, hogy egy stratégia a célok eléréséhez vezető utat mutatja be. A konkrét célok hiánya – amelyeket nehéz úgy meghatározni, hogy megfeleljenek annak az igénynek, hogy figyelembe vegyék a fenntarthatóság különböző aspektusait – szükségszerűen gondokat eredményez az eszközök megnevezését illetően. ~~Hiszen ha nem tudjuk pontosan, hova szeretnénk eljutni, azt sem tudjuk meghatározni, hogyan jussunk el oda. Az EGSZB véleménye szerint a közlemény így több kérdést hagyott nyitva, mint amennyit megválaszolt és mint amennyi iránymutatást adott.~~”

A szavazás eredménye:

Mellette: 34

Ellene: 63

Tartózkodott: 3

3.11. pont

A következőképpen módosítandó:

„Az a kérdés, hogy a globális, nyitott piacokra irányuló európai agrárpolitika fenntartható lehet-e, automatikusan felveti a termelés és a kereskedelem globális játékszabályainak általános kérdését. A WTO a szabad világkereskedelmet ösztönözni szándékozó megállapodásokon nyugvó szervezet. ~~A szabad, liberalizált kereskedelemnek azonban semmiképp nem kell automatikusan fenntarthatónak lennie, ahogy azt az EGSZB többször megjegyezte.~~ Az új stratégia ~~sajnos nem közöl semmit~~ arra vonatkozóan, hogy a szabad kereskedelem ~~ből~~ ~~hogyan lehet formálható a fenntarthatóság elveivel egyre inkább összeegyeztethetővé kereskedelem.~~ ~~Ez nagy hiányosság!~~ Az EGSZB-nek ~~sajnos ismét~~ ~~arra kell utalnia, hogy az EU felelősei mind ez ideig elmulasztották ennek az általa már 3 éve felvetett kérdésnek a megválaszolását.~~ Még akkor is, ha az EGSZB örömmel veszi tudomásul, hogy az elmúlt években az EU kétségtelenül erőfeszítéseket tett, hogy a globalizált kereskedelem új szabályairól, valamint a Nemzetközi Valutaalappal és a Világbankkal tárgyaljon.”

A szavazás eredménye:

Mellette: 35

Ellene: 63

Tartózkodott: 8

3.11.2. pont

Törlendő.

A szavazás eredménye:

Mellette: 38

Ellene: 63

Tartózkodott: 3

4.2. pont

A következőképpen módosítandó:

„A következmények drámai gazdasági hatásokkal járhatnak majd. Egyes régiókban a mai gazdasági alap ~~forog kockán teljes összeomlása fenyeget.~~ Svájcban például a bankok már nem adnak hitelt azoknak a befektetőknek, akik a téli sport-infrastruktúrába akarnak beruházni, ha a létesítés helye a tengerszint felett 1 500 méternél alacsonyabban fekszik. Egyre nagyobb a bizonytalanság a Földközi-tenger térségének mezőgazdasága és turizmusa további sorsát illetően, ha az ottani időjárás még melegebbre és szárazabbra fordul.”

A szavazás eredménye:

Mellette: 41

Ellene: 57

Tartózkodott: 3

4.4. pont

A következőképpen módosítandó:

„Elképesztő, hogy olyan gazdasági rendszerben élünk, amelyben például Közismert probléma, hogy a betegségek okozta költségeket és bizonyos esetekben a környezeti károkat, példáulnak okáért azokat a milliárdokat, amelyeket 2007 elején a Kyrill ciklon okozott, ~~összegzésül nézve pozitívan értékelik, mert hiszen a bruttó hazai termék (GDP) növekedését eredményezik, miközben ez a mutató egyes jelentős tevékenységeket nem takar.~~ Az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Tanács az új stratégiájában végre ~~még ha csak érintőlegesen is~~ ~~komolyabban foglalkozni kezd~~ ezzel az ellentmondással. A Tanácsnak teljesen igaza van, amikor új stratégiájának 20. pontjában arra szólít fel, hogy a nemzetijövedelem-számvitel alaprendszerét többek között az állományi és forgalmi koncepciók, valamint a nem piaci működés integrálása révén ki lehetne terjeszteni, és a szatellit számlák segítségével, pl. környezetvédelmi kiadásokkal, az anyagdrammával, valamint a nemzetközi legjobb gyakorlat figyelembevételével tovább lehetne fejleszteni.”

A szavazás eredménye:

Mellette: 35

Ellene: 56

Tartózkodott: 8

4.10. pont

A következőképpen módosítandó:

„Az Európai Tanács új stratégiájában arra utal, hogy ez »... átfogó keretet teremt, amelyen belül [...] a gazdasági, szociális és környezeti célok erősíthetik egymást«. Az Európai Tanács továbbá azon a véleményen van, hogy az EU minden politikai döntése előtt a fenntartható fejlődés szociális, környezeti és gazdasági vetületének »kiegyensúlyozott« értékelése szükséges, amelynek során figyelembe kell venni a fenntartható fejlődés külső vetületét, valamint a tételekből eredő költségeket. Azonban ~~amint a megújult stratégiában~~ ~~kapcsán az eszközök kerülnek szóba, a termékekre és a folyamatokra vonatkozó teljesítménycélok meghatározása érdekében már nem~~ ~~nincs szó társadalmi párbeszédéről, hanem az Európai Bizottság és egyik oldalán a tagállamok, a másik oldalán pedig a gazdaság-~~ ~~közötti intézményesített párbeszédéről van szó.~~”

A szavazás eredménye:

Mellette: 41

Ellene: 55

Tartózkodott: 3

4.14. pont

A következőképpen módosítandó:

„Ahogy azonban már említésre került, nemcsak pénzről van szó, hanem sokkal inkább szerkezeti átalakításokról. Az »új stratégia« felszólít például a »környezeti hatások csökkentése céljából a gazdasági növekedés elválasztására a szállítás iránti igénytől«. Az EGSZB üdvözli ezt. ~~Ez azonban azt is jelenti, hogy kritikusan kell szemlélni például azt az úgynevezett »just in time« termelést, amellyel a vállalkozások felszámolták a raktári készletek fenntartását és az ezzel járó költségeket, és ennek megfelelően a kamionokat és a teherautókat új, azaz a mozgó raktár szerepével ruházták fel.~~”

A szavazás eredménye:

Mellette: 39

Ellene: 56

Tartózkodott: 6

4.16. pont

A következőképpen módosítandó:

„Az EGSZB megdöbbenve állapítja meg, hogy valószínűleg nem történt egyeztetés a közlekedéspolitikai fehér könyv felülvizsgálatának elkészítése és az új fenntarthatósági stratégia között, mivel nem kezelik az igény és a politikai valóság közti nyilvánvaló ellentmondást. ~~Úgy tűnik, hogy a közlekedési ágazatban az Európai Bizottság tulajdonképpen feladta az első specifikus célt, azaz a gazdasági növekedés és a mobilitás növekedésének szétválasztását.~~ Az Európai Bizottságnak a jövőben minden elképzelhetőt meg kell tennie annak érdekében, hogy ne fordulhassanak elő ilyen ellentmondások. A közlekedési ágazatban ismételen meg kell keresni annak a lehetőségeit, hogy miként lehet a városokat és községeket, valamint a különböző aktivitásokat úgy kialakítani, hogy a szállítási és a közlekedési útvonalak rendszerint rövidebbé váljanak, ~~ahelyett hogy az embereknek és az áruknak úti céljuk eléréséhez egyre nagyobb távolságokat kelljen megtenniük.~~ Ehhez pénzügyi és területrendezési politika elfogadására van szükség, illetve az EU-s adminisztrációtól kezdve a helyi szervekig bezárólag minden szinten megfelelő koordinációra.”

A szavazás eredménye:

Mellette: 36

Ellene: 63

Tartózkodott: 4